

බෞද්ධ අධ්‍යාපනයේ උන්නතිය උදෙසා පිරිවෙන් පුස්තකාලය සතු කාර්යභාරය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්

කුසලා සංජීවනී

අධ්‍යයනයේ හැඳින්වීම

මෙරට බෞද්ධ අධ්‍යාපනයේ කේන්ද්‍රස්ථානය වන්නේ පිරිවෙන් පුස්තකාලයයි. පිරිවෙන් අධ්‍යාපනය උදෙසා අවශ්‍ය තොරතුරු මූලාශ්‍ර එක්රැස් කිරීම, සංවිධානය, සහ පාඨකයා වෙත තොරතුරු මූලාශ්‍ර සැපයීම පිරිවෙන් පුස්තකාලය මගින් සිදු කරනු ලබයි. ආගමික මධ්‍යස්ථාන මුල්කර ගනිමින් පිරිවෙන් ගොඩනැගුණු අතර එහි වූ සුවිශේෂී අංගයක් ලෙස පිරිවෙන් පුස්තකාල හඳුන්වාදිය හැකිය. බෞද්ධ අධ්‍යාපනයේ උන්නතිය උදෙසා පිරිවෙන් පුස්තකාල තුළින් සුවිශේෂී වූ කාර්යභාරයන් රැසක් සිදු කළ හැකිය. නමුත් වර්තමානය වන විට පිරිවෙන් පුස්තකාල මගින් සේවාවන් සැපයීමේ දී විවිධ ගැටලු සහ දුෂ්කරතා පැන නැගී ඇති බව දක්නට ලැබේ. ඒ අනුව මෙම අධ්‍යයනයේ අරමුණ වන්නේ වර්තමාන පිරිවෙන් පුස්තකාලයන්හි පවතින තත්වය සහ ගැටළු හඳුනා ගැනීමත් ඒ සඳහා සුදුසු යෝජනා ඉදිරිපත් කිරීමය.

අධ්‍යයනයේ ක්‍රමවේදය

මෙම අධ්‍යයනය සඳහා ප්‍රාථමික දත්ත සහ ද්විතීය දත්ත යොදා ගන්නා ලදී. 2014 වර්ෂයේ සිට 2018 වර්ෂය දක්වා ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාලයේ වාර්ෂික වාර්තාවෙහි අධ්‍යාපන හා පුහුණු අංශය විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද වාර්තාව මෙම අධ්‍යයනය සඳහා යොදා ගන්නා ලදී. 2021 වර්ෂයේ අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශයේ පිරිවෙන් ශාඛාවෙහි පිරිවෙන් ලේඛණය මෙම අධ්‍යයනය සඳහා යොදා ගන්නා ලද මූලාශ්‍රයක් වූ අතර ගම්පහ වික්‍රමාරච්චි ආයුර්වේද විශ්වවිද්‍යාල පුස්තකාලයේ ග්‍රන්ථ එකතුව ද මෙම අධ්‍යයනය සඳහා යොදා ගන්නා ලදී.

විශ්ලේෂණය

සුමංගල ශබ්දකෝෂයට අනුව අධ්‍යාපනය යනු, ඉගැන්වීමයි.¹ ගුණසේන මහා සිංහල ශබ්දකෝෂයට අනුව අධ්‍යාපනය යනු විද්‍යා ශාස්ත්‍රඉගැන්වීම, පුහුණු කරවීම, හැදෑරවීම යන්නයි.² පිරිවෙන් යනු, හික්ෂුණ් වහන්සේගේ අධ්‍යාපන කටයුතු සඳහා ප්‍රමුඛත්වයක් දෙමින් ගොඩනැගුණු බෞද්ධ අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථානය ලෙස හැඳින්විය හැකිය. පන්සල් ආශ්‍රිතව පැවති අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථාන හැඳින්වීම සඳහා පසුකලෙක පිරිවෙන් යන පදය භාවිත වුවද අතීතයේ සිට ම ගමේ අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථානය බවට පත් වූයේ පන්සලයි. විද්‍යාස්ථානයක් හඳුන්වාදීම සඳහා පිරිවෙන් යන පදය යෙදුණු බවට සාධක හමුවන්නේ දඹදෙණි රාජධානියේ සිටය. බෞද්ධ ශබ්දකෝෂයට අනුව පිරිවෙන්

යනු, විශේෂයෙන් හික්ෂුන් වහන්සේලාට ධර්ම ශාස්ත්‍රය උගන්වන තැන, පිරිවහන කරන ස්ථානය යි.³ ගුණසේන මහා සිංහල ශබ්දකෝෂයට අනුව පිරිවෙන් /පිරුවන් යනු, හික්ෂුන් වහන්සේලා වසන ස්ථානය, ඒ ස්ථානය ආශ්‍රය කොට ඇති අධ්‍යාපන ආයතනය යි.⁴ “පිරිවෙන්හි මහා විහාරස්ඪ අභිභත්තරෙ විසුං විසුං පාකාරාදිපරි චින්තට්ඨානං” (පිරිවෙණ නම් මහා විහාරයක් තුළ ප්‍රාකාරාදියෙන් වට කරන ලදුව වෙන වෙනම පිහිටි හික්ෂුන් වහන්සේ වසන තැනය)⁵ මධුරපාද පිරිවෙන සහ පතිරාජ පිරිවෙන එයට කදිම නිදසුනකි. වැලිවිටයේ සරණංකර සංඝරාජ හිමියන්ගේ පුරෝගාමීත්වයෙන් බුදුසසුනේත්, බෞද්ධ අධ්‍යාපන ක්‍රමයේත් පුනරුදය ඇරඹිණි. සාක්‍ෂරතා ඥානය වර්ධනය කිරීම, වනපොත් කිරීම, ආර්ථාවබෝධය, තුලනය කිරීම, ශිෂ්‍ය කේන්ද්‍රීය පාඨමාලා ක්‍රමයක් අනුගමනය කිරීම සහ දැනුම අධිකාරි ඇගයීමකට භාජනය කිරීම උන්වන්සේගේ බෞද්ධ අධ්‍යාපන සම්ප්‍රදායේ ව්‍යුහය තුළ අඩංගු විය. මෙලෙස ගොඩනැගුණු පිරිවෙන් අධ්‍යාපනයට උරදීම සඳහා පිරිවෙන් පුස්තකාල විශාල දායකත්වයක් ලබාදෙන ලදී.

පිරිවෙන් පුස්තකාල

සරලව ගත් කළ පොත් තැන්පත් කර ඇති ගෘහය, ස්ථානය පුස්තකාලය ලෙස හැඳින්විය හැකිය. වර්තමාන සිංහල වර්ණමාලාවේ ප්‍රභවය වන “බ්‍රාහ්මීය අක්‍ෂර” සම්ප්‍රදාය මහින්දාගමනයත් සමඟ ප්‍රචලිත වූ අතර එම ලේඛණ කලාවට වාසස්ථානය වූයේ පන්සලයි.

1. මහාවිහාර පුස්තකාලය
2. අභයගිරි පුස්තකාලය
3. ජේතවන පුස්තකාලය

මහා විහාර පුස්තකාල සම්ප්‍රදායේ ආරම්භය මහින්දාගමනයයි. අවුරුදු දෙදහසක තරම් කාලයක් මුලුල්ලේ මෙරට පුස්තකාල සම්ප්‍රදායේ කේන්ද්‍රස්ථානය වූයේ මෙම මහාවිහාරයයි. මහසඟුන් විද්වතුන් සිය දහස් ගණන් රැස්ව ධර්මය වනපොත් කළේත්, සාකච්ඡා කළේත්, සංගායනා කළේත්, ලේඛණ ගත කළේත්, පරසතුරු රාජ උවදුරුවලින්, මිසඳු උවදුරුවලින් කිලිටි වී යා නොදී රැකවරණය ලබාදුන්නේත් දිවයින පුරාවට වෙහෙර විහාර පොත්ගුල් පිරිවෙන් කරවා ඒ දහම් ප්‍රචලිත කළේත්, දේශ දේශාන්තරයෙහි දහම් පණිවිඩය බෙදා හළේත් මේ මධ්‍යස්ථානයේ සිටියි. කාලපාසාද පිරිවෙන, සුන්හාන පිරිවෙන, දීඝවාධංකමන පිරිවෙන, ථෙරාපස්සය පිරිවෙන, මරුගන පිරිවෙන, දික්සද සෙනෙවි පිරිවෙන ආරම්භයේ දී හික්ෂු නේවාසිකාගාර මෙන්ම බණ භාවනා කළ ස්ථාන සහ දහම් වන පොත් කළ ස්ථාන ලෙස සැලකේ. ධර්මය ශ්‍රවණය කිරීමට මහ පිරිස් එක් රැස්කළ මහවෙමුනා උයනේ ඉදිකළ ශාලාවට රැස් වූ පිරිස බහුග්‍රාහයන් වූයේ “සුනාථ ධාරේථ යුක්ඛේථ...” ලෙස සැලකිය හැකි මහාවිහාර පුස්තකාල සම්ප්‍රදායේ එන සාක්ෂරතාව නිසාය. පසුකාලීනව ලේඛනගත කළ අසුභාර දහසක් ධර්මස්කන්ධය තැන්පත් කළේ ද මේ ධර්මශාලාවේය. පසුකාලීනව පොත්ගල වූයේත් පුස්තකාලය වූයේත් එයයි.⁶ ලංකා ඉතිහාසයේ ග්‍රන්ථාරූඪ කරන ලද ප්‍රථම ග්‍රන්ථ එකතුව ලෙස වලගම්බා රජු දවස මාතලේ අලුවිහාරයේ දී ත්‍රිපිටකය ග්‍රන්ථාරූඪකිරීම හැඳින්විය හැකිය. ත්‍රිපිටකය ග්‍රන්ථාරූඪ කිරීමේ ගෞරවය හිමිවන්නේ ද මහාවිහාරයීය හික්ෂුන් වහන්සේලාටය.

ක්‍රිස්තු පූර්ව පළමුවන සියවසෙහි ආරම්භ වූ අභයගිරි නිකායට සම්බන්ධ අධ්‍යාපන සම්ප්‍රදායේ අනුරාධපුර යුගයෙහි මධ්‍ය භාගය වන විට මහාවිහාර අධ්‍යාපන සම්ප්‍රදාය අභිබවා වර්ධනය වී ඇත. ඉතා පුළුල් විෂය මාලාවන්ගෙන් ද මහත් සිසුන් සංඛ්‍යාවකගෙන් හෙබියා වූ ද විශාල ප්‍රදේශයක පැතිර තිබුණාවූද, අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථානයන්හි වූ පොත්ගුල් විවිධ විෂයන්ට අයත් ග්‍රන්ථ සම්භාරයකින් සමන්විතව තිබෙන්නට ඇති බව නිසැකය. අභය ගිරියේ ප්‍රධාන අධ්‍යාපන ආයතන වශයෙන් පැවති කපාරාමුළ, වහදුමුළ, උතුරුමුළ සහ මහනෙන් පාමුළ යන මූලායතනයන්හි ප්‍රධාන පොත්ගුල් තිබූ බව නිසැකය.⁷

ජේතවන නිකායට සම්බන්ධ අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථානයන්හි වූ පොත්ගුල්වල ද ග්‍රන්ථ සම්භාරයක් තිබෙන්නට ඇති බව නිගමනය කළ හැකි සාධක පවතී. ඔවුහු ක්‍රිස්තු වර්ෂ තුන්වන සියවසෙහි වෛතුල්‍යවාදය නොපිළිගෙන අභයගිරිය හැර ගොස් සාගලිකාවාදය ඇදහූ අවධියේ, ඒ පිළිබඳව ලියැවුණු පොත් ද, නැවත ක්‍රිස්තු වර්ෂ හයවන සියවසේ සිලාකාල රජ සමයේ වෛතුල්‍යවාදය පිළිගෙන, අභයගිරිය සමඟ සම්බන්ධකම් පැවැත් වූ අවධියේ පටන් වෛතුල්‍යවාදයට සම්බන්ධ පොත් ද එම පොත්ගුලුවල තිබෙන්නට ඇති බව සැලකිය හැක.⁸ අනුරාධපුර යුගයේ රාජකීය පොත්ගුල් වූ බවට විවිධ සාධක පවතී. රජවරුන්ගේ පිංපොත්, ග්‍රන්ථකරණය, ග්‍රන්ථ ලියවීම, අධ්‍යාපනය, බහුග්‍රන්ථභාවය ආදියෙන් ඒ බව සනාථ වේ.

පොළොන්නරු යුගය බැබළවූ විසත් ගිහි පැවිදි පඬිවරුන් සහ රචිත ග්‍රන්ථ සම්භාරය සලකන කල්හි එකල ඉතා දියුණු අධ්‍යාපන ක්‍රමයක් පවතින්නට ඇති බව නිසැකය. පොළොන්නරු යුගයේ පැවති, අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථාන අතර අෂ්ට මූලායතන, දිඹුලාගල අරඤ්ඤායතනය, ජේතවානාරාම පිරිවෙන, මහින්දසෙන පිරිවෙන, ආලාහන පිරිවෙන, වෝළකුලාන්ත පිරිවෙන සහ රම්භා විහාරය යන අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථාන ප්‍රධාන තැනක් ගනී.

මේ අයුරින් ලංකා ඉතිහාසයේ සෑම යුගයකදීම ඉදි වූ පිරිවෙන් ආශ්‍රිතව පොත්ගුල් තිබූ බවත් රාජකීය පොත්ගුල් තිබූ බවත් මෙමගින් පැහැදිලි වේ. ඇතැම් යුගවල රජවරු විසින් පොත් රචනා කර තිබීමත් මේ සඳහා කදිම නිදසුනකි.

දත්ත ඉදිරිපත් කිරීම සහ විශ්ලේෂණය

දිස්ත්‍රික්කය/ කලාපය	මූලික පිරිවෙන්	ද්වි භාෂා මූලික පිරිවෙන්	මහ පිරිවෙන්	විද්‍යායතන පිරිවෙන්	විශේෂ පිරිවෙන්	බෞද්ධ සීල මාතෘ අධ්‍යාපන ආයතන	එකතුව
කොළඹ	30	04	11	03	01	01	50
ගම්පහ	36	02	20	04	01	02	65
කළුතර	29	00	10	08	00	02	49
මහනුවර	46	00	26	08	00	02	82
මාතලේ	12	00	09	01	00	00	22

නුවරඑළිය	07	00	03	01	00	00	11
ගාල්ල	49	01	18	04	01	01	74
මාතර	47	00	13	07	00	00	67
හම්බන්තොට	27	01	10	01	00	00	39
අනුරාධපුර	26	00	16	03	00	01	46
පොළොන්නරුව	08	00	07	00	00	00	15
අම්පාර	16	00	04	00	00	00	20
ත්‍රිකුණාමලය	05	00	01	01	00	00	07
මඩකලපුව	01	00	00	00	00	00	01
වව්නියා	01	00	00	01	00	00	02
මූලතිව්	01	00	00	00	00	00	01
වයඹ 01	19	00	21	04	00	01	45
වයඹ 02	30	01	22	02	00	00	55
බදුල්ල	27	00	11	03	00	01	42
මොණරාගල	18	01	05	02	00	00	26
කෑගල්ල	18	00	20	06	00	00	44
රත්නපුර	35	02	08	05	00	00	50
ගැසට් කිරීමට යෝජිත නව පිරිවෙන්	06	01					07
එකතුව	494	13	235	64	3	11	820

ඉහත සටහනට අනුව මේ වන විට ශ්‍රී ලංකාවේ පිරිවෙන් 813 ක් පමණ තිබෙන අතර මේ සෑම පිරිවෙනකම කුඩා හෝ පුස්තකාලයක් ස්ථාපිත කොට ඇත. නමුත් මේ වන විට ඒ සඳහා ස්ථීර පුස්තකාලයාධිපතිවරයෙකු නොමැත. අදාළ පිරිවෙන්හි කිසියම් හෝ විෂයන් උන්වනු ලබන ගුරුවරයෙකු විසින් පුස්තකාලය ද පවත්වාගෙන යනු ලබයි. සෑම වර්ෂයකම පුස්තකාල වැඩි දියුණුව සඳහා රජය විසින් මුදල් වෙන් කිරීමක් ද සිදු කරනු ලැබේ. මෙහි විවිධ වූ පිරිවෙන් කාණ්ඩ අතුරින් වැඩිම පිරිවෙන් ප්‍රමාණයක් වන පිරිවෙන් 82 මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ වන අතර අඩුම පිරිවෙන් ප්‍රමාණය වන එක් පිරිවෙනක් පමණක් බැඟින් මඩකලපුව සහ මූලතිව් දිස්ත්‍රික්කවල ස්ථාපිතව ඇත.

ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාලය ලංකාවේ සියලුම පුස්තකාල සඳහා පුස්තකාල පුහුණුවීම් කටයුතු සිදුකරනු ලබන නිල ආයතනයයි. පසුගිය වසර පහක කාලය තුළ ජාතික පුස්තකාලය විසින් පිරිවෙන් පුස්තකාල සඳහා සිදුකරන ලද පුහුණු වැඩසටහන් පහත දක්වා ඇත.

දිස්ත්‍රික්කය	දිනය	සහභාගී වූ සංඛ්‍යාව
ගාල්ල	2014-10-11/12	23
මාතර	2014-10-15/16	07
උතරුමැදපළාත	2014-12-01/02	45
මාතර	2015-09-17/18	43
ගාල්ල	2015-12-03/04	44
කළුතර	2016-03-30/31	34
මාතලේ	2017-04-28/29	22
හම්බන්තොට	2017-09-21/22	සඳහන්කොට නොමැත

මෙම පුහුණුවීම්¹⁰ සඳහා පිරිවෙන් පුස්තකාලය භාර නිලධාරියා සහභාගී වන අතර එම නිලධාරියා ගිහි හෝ පැවිදි අයෙකු විය හැකිය. 2018 වර්ෂය තළ කිසිදු පිරිවෙන් පුස්තකාලය පුහුණුවීම් වැඩසටහනක් සිදු කොට නොමැත. මෙම පුහුණුවීම් කටයුතුවලදී පුස්තකාලයේ මූලික කළමනාකරණ ක්‍රමවේදයන්, පුස්තකාලයේ තාක්ෂණික හා සේවා කටයුතු පිළිබඳව පුහුණුවීම් ලබාදෙනු ලබයි.

යෝජනා සහ නිගමන

උක්ත කරුණු සියල්ලක්ම සලකා බැලීමේදී පැහැදිලි වන්නේ පිරිවෙන් පුස්තකාල සෑම යුගයකම විවිධ අභියෝග මධ්‍යයේ වුවද පවත්වාගෙන පැමිණි බවයි. හෙළ රජවරුන්ගෙන් ද ඒ සඳහා නොමද සහයෝගයක් ලැබී තිබූ බව නොරහසකි. හෙළ බස, තුන්පිටකය, අටුවා, ජ්‍යෝතිෂ් ශාස්ත්‍රය, වෛද්‍ය ශාස්ත්‍රය, භූත විද්‍යාව, සංස්කෘත භාෂාව, ව්‍යාකරණ ශාස්ත්‍රය (සිංහල, පාලි, සංස්කෘත), ඡන්දස්, අලංකාර ශාස්ත්‍රය කාව්‍ය ශාස්ත්‍රය, තර්ක නභිය ක්‍රම, ප්‍රතිමා හා චිත්‍ර කලා, ධර්ම දේශනා, පරිත්‍රාන දේශනා, ජාතක (පොත) දේශනා, ද්විත්ව ආසන ධර්ම දේශනා සහ සරහඤ්ඤ දේශනා ආදිය අතීතයේදී පිරිවෙන්වල උගන්වන ලදී. මෙම විෂයයන් තවතවත් වැඩි දියුණු කරගනිමින් ප්‍රායෝගික පුහුණුව ලැබීම සඳහා අවශ්‍ය පහසුකම් වැඩි දියුණු කළ යුතුය. නවීන තාක්ෂණ පහසුකම් ලබා දෙමින්, නව තොරතුරු වෙත පිවිසීමට අවස්ථාව ලබා දිය යුතුය. පුස්තකාලයාධිපති තනතුර ස්ථිර තනතුරක් ලෙස ස්ථාපිත කිරීම තුළින් පුස්තකාලයේ කටයුතු විධිමත් පරිදි සිදුකර ගැනීමට අවස්ථාව ලැබෙනු ඇත. පුස්තකාලයාධිපතිවරයෙකු නොමැති වීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් පුස්තකාලයේ තොග සමීක්ෂණ සිදුකිරීම, අපහරණ ප්‍රතිපත්ති සකස් කිරීම, උපදේශක කමිටු පවත්වාගෙනයාම, පුස්තකාල ව්‍යවස්ථාවක් සම්පාදනය කර ගැනීම, ප්‍රතිග්‍රහණ ප්‍රතිපත්තියක් සම්පාදනය කර ගැනීම සහ විගණනය කිරීම යන කටයුතු කිසිවක් විධිමත් පරිදි සිදුකරගත නොහැකිය. එසේම ජාතික පුස්තකාලය විසින් සිදුකරනු ලබන පුහුණු වැඩසටහන් ප්‍රමාණය ද මෙයට වඩා වැඩිකළ යුතු අතර වැඩි පිරිවෙන් ප්‍රමාණයක් ඇති දිස්ත්‍රික්කය තෝරා ගනිමින් ඒ සඳහා පුහුණු වැඩසටහන්

වැඩිකළ යුතුය. සෑම පිරිවෙනකම පුස්තකාලයක් සඳහාම වෙන්වූ ගොඩනැගිල්ලක පුස්තකාලය ස්ථාපිත කළ යුතුය. පිරිවෙනෙහි උගන්වනු ලබන විෂයන්වලට අමතරව බාහිර දැනුම වර්ධනය සඳහා අවශ්‍ය පොත්පත්වලින් සහ නව මාධ්‍යවලින්ද පුස්තකාලය සමන්විත විය යුතුය. පුස්තකාලයට උචිත ඩෙස් බංකු, පොත් රාක්ක ආදිය මෙන්ම නූතන තාක්ෂණයන් සමඟ ඉදිරියට යන නවීන අධ්‍යාපන පහසුකම් ද පිරිවෙන් පුස්තකාල සඳහා ද ලබාදිය යුතුය.

මූල්‍ය පද - අධ්‍යාපනය, බෞද්ධ අධ්‍යාපනය, පිරිවෙන, පිරිවෙන් පුස්තකාලය

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

1. ශ්‍රී සුමංගල ශබ්දකෝෂය (සිංහල-සිංහල) ද්විතීය භාගය වැලිවිටියේ සෝරත හිමි, (1998) ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, පි. 51
2. ගුණසේන මහා සිංහල ශබ්දකෝෂය, හරිස්චන්ද්‍ර විජේතුංග, (2000) ඇම්. ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම, 2000, පි. 7
3. ලියනගේ, සිරි. බෞද්ධ ශබ්දකෝෂය 11 (ප-ළ) ; [] කර්තෘ, පි. 1000, විජේතුංග, හරිස්චන්ද්‍ර, ගුණසේන මහා සිංහල ශබ්දකෝෂය, (2005) ඇම්. ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම, පි. 1123
4. පඤ්ඤාසේකර හිමි, කලු කොඳයාවේ න ලංකාවේ අධ්‍යාපනය - (ක්‍රි. පූ. සවැනි සියවසේ සිට අද දක්වා) 11 කාණ්ඩය, (1994) සියවස ප්‍රකාශනය න ලංකාවේ අධ්‍යාපනය සහ සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශයේ පළ කැරණි, පි. 721
5. ගල්ලඹ, පුංචිබණ්ඩාර, මහාවිහාර පුස්තකාල සම්ප්‍රදායේ විද්‍යාදය ලකුණ'' න වැලිවිටියේ ශ්‍රී සෝරත මාහිමි ප්‍රත්‍යාවලෝකන, පි. 131
6. රණසිංහ, ආර්. එම්. අයි. එස්. පැරණි ලංකාවේ පොත්ගල් සම්ප්‍රදාය (ක්‍රිස්තු පූර්ව භයවන සියවසේ සිට ක්‍රිස්තු වර්ෂ දහතුන්වන සියවස දක්වා) කර්තෘ, 200 පි. 109, 114
7. එම.
8. 2021 අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශයේ පිරිවෙන් ශාඛාවෙහි වාර්ෂික වාර්තාව. ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාලයේ වාර්ෂික වාර්තාව